Број 95. У Новом Саду, у четвртак 1. маја 1908 Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Због велеиздаје.

„Србобран“ је у свом 100 броју од ове године донео уводни чланак у коме доноси да се сорема акција против Срба, а нарочито вели против самосталне странке. И то због тобожње некакве — велеиздаје

Да би то доказао износи овај факт: *„Ових дана;* каже, *боравила су два његова* (Раухова) *државна органа у Сријему и Новом Саду који су, како нам се јавља, дошли тамо са нарочитом мисијом да се лично састану са Рауховим агентима, ради конструисања оптужбе због велеиздаје на основи* лажи, лажних сведока и клеветника — Кад српски свијет чује имена њихова запањиће се“.

И ми видимо да неки агенти раде стално. Али колико видимо не из нагађања, него из необорових факата, рад њихов ниј наперен против српске самосталне странке него против српске народне радикалне странке. Кад се буде расправљала парница против дра Полита коју је покренуо Јаша Томић, видеће се у току те парнице пуно чега Денунцијација самосталног главешине Николића-Подринског против радикалне странке позната је такође.

Но из писања „Браника“ и „Србобрана“ не изгледа нам да се кују замке против српске самосталне странке него против српске народне радикалне странке.

„Браник“ у једном од последњих бројева својих изнео је, како је о Ускрсу био у Бесграду др Миша Михајловић и др Ж. Миладиновић а бајаги зато, да направе друго расположење духова у Србији према овдашњим радикалима, да је то залудно било. Зар је могуће да је много стало „Бранику“ до тога да се брине куд иде др. Михајловић и Миладиновић али овде се канда ради да се забележи ко је кад био у Београду, а то је у данашње доба хајке ради уображене „великосрпске пропаганде“ таман згодно да се на боравак у Београду укаже, а знате, кад се тиче радикала, онда, е онда је све слободно — „Бранику“, да под разним изговорима истиче на радикале како путују у Београд.

А шта „Србобран“ на то? Он ту вест „Браникову“ прештампава без — коментара. Но не само што штампа без коментара, већ баш рече: „Ово прештампавамо без коментара,“ а то је требало управо да буде — најбољи коментар за денунцијацију.

Ми бележимо и ову ствар, јер је значајна Шта хоће тиме „Србобран“? Могао би те гадне денунцијације да остави другима, јер их има доста! Али кад му се мили нека га. Док сједне стране пребацује другима, дотле он денунцира треће. Ово лико тек да се зна.

Загреб, 29. априла.

Чиме се бави гроф Кулмер? Пишу нам из Загреба: — Гавра Кнежевић, чиновник код „средишних вер сијских задруга“, Србин православне вере, жени се једном овдашњом удовом Хрватицом Иста имаде брата римокатоличког свећеника, који у споразуму — тако се бар глас шири — са грофом Кулмером, настоји Кнежевића превести у римокатоличку веру. Прелаз у римокатоличку веру је услов, прво, да исту госпођу (да особите среће!) добије за жену а друго, да добије место као чиновник код I Хрватске Штедионице, којој је председник гроф Кулмер Исти Кнежевић је већ ступио у преговоре са грофом Кулмером, те му је овај наводно обећао чиновничко место наравно као католику. Износимо овај срамотан случај не из жалости за Кнежевићем јер слабих је било и биће док је људи, — него да се види чиме се још бави гроф Кулмер, који је Прибићевићев кандидат за бана Гроф Кулмер је иначе поседник папинског ордена за ширење римокатоличанства Баш би нам цветале руже под његовом владом!

Нови Сад, 1. маја.

Промене у Хрватској и Славонији. Добијамо ове редове: У овдашњим политичким круговима се говори, да ће у Хрватској и Славонији ускоро наступити велике промене.

Једни су тога мишљења, да ће бан Раух одступити а за „locum tenens-а“ да ће доћи садањи подбан Црнковић, који на томе ради рукама и ногама А за тим ће почети крајња насиља и онда „слободни избори“.

Други су тога мишљења, да ће све ово дати провести садашњи бан Раух, па да ће онда одступити а на његово место да ће доћи гроф Бомбелес, који би имао да проведе нове изборе.

Још се говори да је бан Раух у великој стисци ради 30% намета на бивше крајишнике, но о томе ћу вас известити, када сазнам све појединости.

Руска и украјинска идеја у Аустрији.

Др. Дмитрий Марковъ, посланик.

(Наставак).

Али осим државноправне, политичке стране, морамо на крају обрадити и чисто културни литерарноетнографски моменат ове теме и то у најкраћим цртама. Наравно објективно .. Да почнемо са називом, са терминологијом ..

Грчки средњевјековни израз „Ρουθηνος“, у латинском „Ruthenus“ није прешао у руски, ма да је у средњем вијеку грчко „θ“ одговарало словенском „с“ односно „ш“. Substantivum singulare „Русинъ“ т ј. један Рус, што у руском замјењује име „Ruthenus“ начинили су руски хроничари тако, што су на корјен „рус“ додали на-

---

ПОДЛИСТАК.

У „ВРЊАЧКУ БАЊУ“ И НАТРАГ.

Дакле решио сам да идем у бању или, ако хоћете, да ме још боље разумете, у купатило; но пошто је ово купатило у Србији, а тамо се каже бања — то и ја употребих тај израз. Нећу више да трошим паре по туђим купатилима, а и лекар ми (Србин) препоручи «Врњце«, елем тамо ћу. Имам у грлу катар и против то му је, кажу, изврсна та бања.

Кренућу се из Новог Сада влаком у 8·19 сати пре подне и у Земуну бејах у 11 сати. Треба још прећи Саву па сам у Србији, а јест неда полиција. Ја имам годишњи «дертификат“ од фесолге а она иште пасош. Хајд г. капетану. Морам вам у напред рећи да су то велике зверке а уз то неотесане. Како ућох, а ја лепо: молим господине мала невоља ми се догодила, мени рекоше у Новом Саду, да могу са овим — ту му покажем мој «дертификат« а полиција вели, да то није доста, већ ми пасош или од вас прелазну карту.

Ко сте ви, упита он?

Ја сам молим..... и пођох столу да му на дертификату покажем.

Даље од стола, обрецну се он.

Ја га само погледах, каква је ово животиња, помислих, кад тако поступа са интелигентним људима у невољи, како тек са неуким и сиротим?

Хтеде да брзојавимо у Нови Сад и иштемо од фесолге благослов ваљда за Србију, а ја му рекох, па ево његов потпис, у осталом изволите овде распитати овог и овог господина ко сам

Но шта ћу да вам дужим после мољакања ипак ми даде прелазну карту на 8 дана (колико ћу остати, то ћу већ ја себи одредити).

Еле добих допуст — жељезница већ прошла — даклем морам лађом преко. Било је баш подне кад прођох у Србију. Виде ђумрукција кофер — и закон је закон — прегледаше га. Наравски ненађоше ништ за њих. Кофер послах по једном носачу на железничку станицу — тај сам трошак могао заштедети, да ме још са жељезнице пустише преко, ал већ нека кад инако није.

Време баш за ручак, елем хајд па код Албанеза, сећам се још од пре, да му је кујна изврсна — и сами Србијанци кажу — а и пиће му ваља. Кад стигох к њему, а просторије му пуне као кошнице, све то вредно врши обичај и намирује потребу своју. Седох и ја и замолих (ту ме сви околни погледаше, кад чуше реч «молим«, нема тога код њих) вариво слатки купус са јагњетином. У Србији варива јести врло је пробитачно: добро је и јефтино је и то врло јефтино. Ја не могох ништ друго јести, толико добих и купуса и меса, али зато попих 3 тако звана «шприцера« — фино пиће.

После ручка одох на Калимегдан, ал се брзо вратих, јер сунце, које ме из Угарске испрати и тамо ме дочека. Седох на «трамвај вароши Београда« па хајд у Топчидер. Тамо је већ ладовине, а особито под оним дивним дрветом пред књаза Милоша дворем, прођох сав Топчидер, видех и неке ствари књаза Милоша и вратих се натраг у Београд да се мало прихватим и на жељезницу пожурим. Вечерао сам ћевапчића.

Жељезница се крену у 8 сати тачно. Жељезница, и ако је мешовити влак, доста брзо иде, само то беше зло, што препуна беше а одељења за непушаче не беше Одстојах цео пут до Сталаћа у ходнику и нагутах се дима — тамо скоро сваки пуши. Ал нека све ће то врњачка вода поправити.

На сталаћској станици, где смо стигли око ½5 сати ујутру, упознах се са једном фамилијом из Београда — и то ми је била велика срећа, чућете зашто. Узмемо фијакер заједно — њих је двоје било и мала им ћерка. Попијемо у гостиони по једну ћуту (шљивовицу), поседасмо на кола и кренусмо се за »Врњце«.

Око ½7 бесмо у Крушевцу. Још из далека се указује величанствени споменик косовским јунацима. Споменик диван, али Крушевац, та некадања престоница несретног кнеза Лазара, нема изгледа престоничког, а канда се и не труди да га добије.

Ту ћемо доручковати и разгледати. Доручак је био до зла Бога рђав, месо пресно и скупо. Видети се има а и вредно је видети гореспоменути споменик, који је на сред пијаце, гледи у четир улице и чисто нека са свију страна Србе осветнике, да га пренесу на право му место — Косово. Да, очекују али — амо.... Али чека будућности.

Разгледасмо још нову цркву, а затим одосмо опет, да видимо споменике Лазареве и Милицине. Видесмо цркву кнеза Лазара, дивни спомен доба његовога, која и сад за углед

ставак „ин“, који означава сингулар. Исто тако, као што се у староруском и новоруском један Бугарин каже „Булгаринъ, један Србин „Серб-инъ“, један Чивутин „Израелтянинъ“, исто се тако се звао у историјској периоди један Рус „Русинъ“. Народ се звао „Русъ“ (*оі Рῶς*), земља тога народа „Россія“. (*Рῶσια.*)*) Адјективски је облик био „русскій“ и никада друкчије. А то је сасвијем правилно, јер су се родни придјеви тако правили, да је на коријен „рус“ долазио наставак „скій“ (према томе и пол-скій, серб скій а не серб инскій, пол инскій и т д.) Та природна терминологија, која се историјским путем образовала потпуно се и укорије нила у народу Народ, био то Великорус, Малорус или Бјелорус, не служи се никад другом ријечју него „русскій“. Па и сељак у Галицији, Буковини и Угарској не говори никад друкчије него „по русскій,“ жена или дијете не зове се ни кад друкчије него „русска“. Тако је у Москви, Минску, Бијелој Русији (гдје у осталом такође почиње сепаратизам) па тако је и у Лвову! Никад неће ни један политичар добити од једног сељака одговор: „Он (сељак) говори украјински, малоруски или бјелоруски.“ Исто се тако у руском не употребљава термин „рутенски“ па ни малоруски. Као што је у латинском ријеч „Teuto“ добар израз за „Нијемца“, исто тако у латинском није рђав израз „Ruthenus“ за „Рус“ Али у њемачком неће се ни један Нијемац назвати „Teuton“, па према томе неће ни један Рус, био он Великорус, Бјелорус или Малорус, да себе назива „Рутеном.“

Није друкчије ни у литераури и науци. Као што су у њемачком први основи сјајној њемачкој литератури ударени на доњоњемачком (niederdeutsch) земљишту и у доњоњемачком идијому (Reinecke de Vos, Sachsenspiegel) тако би се смјело рећи, да је и руска литература, која је данас исто тако сјајна, добила прве основе и прву храну на малоруском земљишту. Најзнаменитији литерарни споменици а дјела изашла су из данашње тако зване Мал- Русије, из Кијева, Острога Лвова Што више, кад човјек прати развитак данашњег руског литерарног језика не очима једног политичара, него

*) Старији историјски изрази: „Rusci, Ruszi, Ruzzi, Ruscia, Ruszia, Ruzzia долазе у многим списима и документима. И њеки су краљеви писали: „Dux Lithwaniae et Russiae“ (Мале) . . . Ruszia hungarica“. . . И Herberstein вели између осталог: „Russi nomen acceperunt certe populi omnes, qui lingua slavonica utuntur, fidem Christi graecorumque sequnutur, gentiliter Russi, latine Rutheni appelati.“. . .

о б ј е к т и в н о и н а у ч н о, мораће се чудити, како су Малоруси могли, поред све своје зависности и гоњења, што су их претрпјели под туђинском владом, да стеку толико заслуга за јединство и љепоту данашњег литерарног руског језика! . . . Прва штампана књига од Феодорова изашла је 1573 у Лвову, а прва словенскоруска граматика Мелетија Смотрицкога у исто доба у Галицији. Она је била у Русији уџбник све до Ломоносова Знаменити људи из доба Петра Великог, који су с њим начинили данашњу Русију културно великом, били су великим дијелом Малоруси. Најзнатнији би били: Славинецки, Полоцки, Јаворски, Прокоповић Оснивање петроградске и московске академије почеци руске драматургије, педагогике и народне обуке и у опће сваке гране науке, све је то била већином заслуга кијевских и галичких учењака .. Тим Малорусима и читавом низу других писаца има да захвали оснивач литерарног руског језика славни Ломоносов, да му је задаћа била лака. Он је данашњи руски језик подигао на материјалу, који су му споменути малоруски писци оставили у наслеђедство својим дјелима.

Не мање је богато учешће Малоруса на новој и најновијој руској литератури Богдановић, Нелединski, Нахимов, Гњедић, Хмјељницки, Милонов, Раић, браћа Тумановски, Подолињски, Клушњиков, Гребјонка, Шче бина, Ковалевски, Никитенко, Григоровић Крестовски, Г. Данилевски, Гогољ, (мајстор и оснивач руског романа) Корољенко, Пстапенко Данченко Сергејенко и др то су само знаменитији пјесници и белетристе. Уз то долазе још многи учени људи од науке, од којих спомињем само неке: Калајдовић, Максимовић, Срезњевски, Терешченко, Бодјански, (из Угарске) Костомаров, Никитенко, Н. Данилевски, Кулиш, Чужбински, Холубински, Городецки, Петров, Малишевски, Дашкијевић, Пташицки, Головацки, (из Галиције,) Венелин (из Угарске), Будиловић, Флорински, Житецки, Потебња, Соболевски, Тимановски, Новицки, Јуркјвић, Михнијевић и др. А што је најинтересантније најзнатнији су малоруски пјесници и писци, који су по мишљењу њихових епигона били оснивачи данашњег литерарног руског сепаратизма, писали руски и љубили руски језик као и Великоруси и ако су били тако званог „украјинофилског“ — дакле антируског — правца .. Украјински пјесник Шевченко, ко и није био бог зна како образован, као што се зна, написао је између осталог и неколико прича и своју дивну пјесму „Тризна„ руским језиком Па и други корифеји украјинофилског правца П. Кулиш и Николај Костомаров, који су у своје вријеме сањали о неком словенском федералистичком државном уређењу (друштво св „Ћирила и Методија) писали су своја научна дјела једино руским језиком. Па чак и један украјинофил најновијег датума, Мордовцев, писао је своје романе само руским језиком а на малоруском је издао само неколико брошура политичке садржине Према тим фактима не да се права руска култура и литеватура дијелити цијепати од малоруске односно бјелоруске. Тешко, врло тешко би било наћи границу, у ком су односају судјеловали на руској литератури Велико Руси с једне, а друга Руси с друге стране Дијељење тога заједничког културног рада била би лудост, био би варваризам. То је и ништа друго и подстакло учене слависте да такве литерарне тежње — у колико оне не служе локалним сврхама и локалним приликама, него се пружају директно изван тога — за стварањем нове културе окрсте бескорисним послом, директном „vana ira. . “ Осим њеких учењака од мање важности да ли су знаменити руски учењак А Пипин и наш славни бечки слависта, дворски савјетник В. Јагић већ давно свој мјеродавни суд у тој материји са научног гледишта.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

Стапање мађарских странака. Још се увек увелико расправља питањео стапању мађарских странака. Наиме, да уставна странка па и пучка странка приступе Кошутовој странци.

Но како видимо из данашњег „Мађарорсага“ то би била нова странка. „Мађарорсаг“ пише, да би Кошутова странка жртвовала из свог назива реч: „независна“ и звала би се од сад само „Четрдесетосмашка странка.“

Но и програм не би остао „четрдесетосмашки.“ Странке би се ујединиле да изведу привремени програм са ове 4 тачке. 1.) Стварање угарске самосталне банке. 2.) Стварање самосталног ђумрука. 3) Решење водених питања 4) Укидање делегација

Мора се признати, да би Кошутовци могли бити задовољни, кад би се друге странке обвезале, да ће радити на извршењу овога програма.

Кошут ће данас бити у Бечу те ће преговори застати. Надају се да ће Векерле и Андраши пристати. Но пристао је само Векерле, Андраши није у Будимпе.

служити може како споља тако и изнутра; Дивна мала црквица; корак даље и ту смо код развалина дворова царице Милице, ништа не видиш, већ само много, много замишљаш, винеш се у оно старо доба, кад је наша слава била.... видиш развалине, славне и миле.... глава ти се и сама окреће а очи пуне суза, излази пред очи прошлост и мило ти је, и поглед у будућност и вебеш и стрепиш.

Одосмо натраг у гостионицу, дамо упрећи и кренусмо се цељи својој. У варошици Трстенику одмарасмо опет и ту разгледасмо пре 4 године саграђену цркву. Диван дом Божији, таквог ваљда у свој Србија нема, а што је главно сама га црквена општина о свом трошку подиже. Баш хвала такој општини. Пописмо ту флашу не баш ладног пива и кренусмо даље те око 1 сата по подне стигосмо на место, у купатило »Врњце«.

Већ улаз у бању не даваше изглед европског купатила. Види се, да се тек почиње уређивати; тај почетак види се по целој бањи и парку, но то није чудо, јер у Србији сад све почиње да се улепшава. Само је то замерити. што тако споро иде, али почиње и брже.

Чим смо дошли на место, т. ј. на сред парка, сиђосмо са кола и дадосмо се на тражење квартира. До вечера не могосмо наћи нигде собице. Гостију беше пуно, а станова мало. Управо можда би и било доста станова, да нису многи и многи станови позапечаћени полицијски, и у њима становање забрањено. Да ли је полиција имала право, што је попечатила оне силне станове, то не знам, али сам читао књигу о »бањи Врњачкој« од покојног Ђоке Јовановића, бившег бањског лекара, и он богме здраво и здраво позива власт, да попечати те незараве станове, јер узалуд и купка, кад су станови незрави — међутим газде тих станова оспоравају то и веле, да још нико од гостију не умре тамо, а да су станови нездрави, ваљда би се и то трефило. Сад како је тако је, власт послуша лекаре и станове позатвара баш пред сезону. Да ли је власт добро урадила, што је баш пред сезону попечатала станове и што није на све стране то објавила, то је друга ствар, али главно је то, да не могох наћи стана. Прво сам тражио намештену собу, а кад то не нађох (врло је мало таких соба) потражих макар празну собу. Једва око 8 сати у вече нађосмо ја и моји сапутници једну још недовршену вилу и то одмах узесмо под најам — у њој је било 2 собе, једна за ме. а једна за сапутнике.

Фала Богу собу имам, али се у празној соби не да становати. Срећом моји сапутници она знадоше за обичај ове бање и за прилике тамошње, те су понели свега што им треба: и јастуке, јоргане, перину (сламњачу), лавор итд , свега што им треба, а ја, ја не понесох баш ништа. И ту је виц треба ти свега, а немаш ништа.

Но човек као најмудрији створ божији треба да се зна наћи у свакој беди и невољи, па и ја прибрав се мало од гњева (а то ћете ми веровати, да сам гњеван био) примих савет мојих сапутника не вратих се кући у Угарску те да потражим другу купку, већ купих сламњачу, дадох ју напунити сламом, затим купих покривач и чаршав на сламњачу, а од мојих добрих сапутника — сада састановника — добих јастук, од газде кревет од дасака и ја се наместих, дакле остајем у Врњцима.

Како ми је било становати и спавати у тако намештеној соби можете мислити, али тек ја издржах три недеље дана.

Сутра дан одосмо одмах лекару да нас прегледа и начин купања и количину пијаће воде препише, да би и кůру (лечење) почети могли. Бањски лекар је др. Павле Бота.

Кад сам то свршио одох се прошетати по парку и да видим и купку саму. Парк је приличан, ал само још млад, те ће требати још десетак година, да буде као по европским купатилима, само купатило је врло старо и мало, истина има и једно ново, али и то је мало. Сад говоре да ће држава врло лепо купатило подићи, воду са шумских извора спровести, једном речи један леп корак за напредак овог тако доброг купатила учинити.

И ако људска рука није још довољно украсила лековито купатило ово — у толико га је више Божја рука украсила. Околина му је дивна, висока брда са столетним шумама окружују купатило ово, а када ти око 6 сати пред вече наиђе она угодна струја са »Гоч« планине, човек не може да се надише доста тога дивног ваздуха. Та већ сам тај ваздух је лековит, а камо ли тек вода.

Болесника сам видео разних и сви се хвале, да им добро чини ова вода, а особито је доказано да је за стомак и катаре у грлу толико лековита, да ни Карлове Вари (Карлсбад) ни Рохич нимало утекли нису, а можда су и заостали у лековитости, па ако се још докаже

шти. За Села веле да не пристаје, али огромна већина уставне странке пристаје. Тако још није сигурно шта ће пучка странка. Раковски хоће, Зичи неће.

Из свега излази, да ова ствар није осигурана. Могуће је да ће само јаки делови уставне странке и пучке странке спојити се са Кошутовом странком. Но за сад је још све у питању.

Из угарског сабора. У сабору је јуче говорио управо читао др. Душан Поповић мађарски свој говор. Исто као Супило. Да су то радили н. пр. др Лисавац — браћа коалиционаши појели би их. Др Душан Поповић нападао је бана, али нам изгледа да се затрчао, кад је казао: Док се не даде задовољштина професорима Шурмину и Манојловићу, неће српско хрватска коалиција ступити у преговоре ни са којом владом. Или се ту др. Поповић није затрчао? Зар је умрло све друго, и доста је сатисфакција због пензионираних професора па да коалиција уђе у преговоре. Недостижими су путеви хрватско српске коалиције.

Золтан Ленђел избачен из независне левице. Золтан Ленђел је писао писмо председнику независне левице, да за сад, док се бави с Полоњијевом ствари, не може учествовати у раду клуба. Али ће чим доврши ту ствар опет посветити све силе своје и т. д. Клуб независне левице схватио је то као оставку и узео ту оставку на знање. Но ово је више искључење него оставка.

Саборски Одбор.

Седница држана 29. априла (12. маја) 1908.

Узет на знање отпис министра просвете, да је г. Кузман Миловановић потврђен за школског референта.

Узет на знање допис Школског Савета да је Кузман Миловановић положио заклетву и 1. маја о. г. наступио своје референтско звање.

Прочитан је отпис министра председника о потврди Милана Манојловића за школског референта. Решено о томе известити Школски Савет.

Узет на знање отпис министра председника да није потврђена саборска одлука у питању промене свештеничких дисциплинарних правила. Решено о томе известити подручне епархијске управе с тим да се извођење те саборске одлуке за сада обустави.

Узет на знање извештај администратора митрополије у питању заступства митрополије у парници око српских банатских манастира.

Прочитан је отпис министров на уток дра Павла Јанковића у питању заступства митрополита у стварима ковиљског рита. Решено против тога ремонстрирати и министра обавестити да у овом питању стоји на неоправданом становишту.

Узет на знање извештај конзисторије вршачке и темишварске у питању деобних парница које су Румуни покренули у Орешцу и Хрњакову. Решено предузети потребне мере у обе горње парнице. Одбијен је допис Јована Мецијана румунског митрополита у питању деобе закладе Трандафил за сироте девојке.

Прочитан је допис епископа темишварског у питању заступства епископије и српских манастира те епархије у парници око српских манастира те епархије. Решено у том питању остати при већ донесеној одлуци.

Узет на знање извештај да су пет епархија поднеле тражене податке о свештеничкој догацији. Решено позвати архидијецезу и темишварску епархијску управу да те податке подастру.

Узет на знање извештај о умировљењу: Љубомира Милановића, Јована Зеца, Радована Лапчевића.

Марији Ратовић стављена у течај мировина од 800 К за 1908. годину.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. маја отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем априла истиче претплата, да изволе исту за време, за месец ма обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Каквих има пристава?

Пишу нам из Кузмина: „Ево како је политички пристав Владимир Плавшић пре неких десет дана био лупан у Кузмину. Било је то оваковим начином Владимир Плавшић пристав код котарске области митровачке дошао је напит у Кузмин, те кад је продао шверцоване свиње отишао је у бирцуз код лепе бирташице Маце са неколико одборника. Тамо су дуго и добро пили и наздрављали новој самосталској влади која треба ускоро да дође, а када је винце ударило у лице, онда се Плавшић скомио на лепу бирташицу Мацу. Маца се отимала а када ју је јако уштинуо, она га је ћушила и завикала. На то је долетио њен муж, па кад је видео и чуо шта је, ћушио је и он поглавитог пристава, а његов син чувши за ларму и гужву није знао шта је, па је долетио са сикиром и хтео приставa ударити али га је потрефио само мало дршљетом по рамену. Кочијаш дотле упрегао коње, а Плавшић зграби шешир једног одборника и одвезао се кући не плативши рачуна. Ето тако се могла догодити велика несрећа. Овај приставник Плавшић псује радикалима јавно матер и кад продаје свиње вели да не сме дражбовати онај који је радикал, јер радикали да су шверцери. Жалосно је за нас да морамо трпити самовољу од човека, који прави овакове шкандале“.

Истина о стању у Привиној Глави.

У броју 96. и 97. „Србобрана“ изашао је допис без потписа који хоће да оправда упривитеља манастира Привине Главе, Данила Брзаковића, тог славног „школождеру“. Ми ратари не би имали времена у овим радним данима пискарати али морам овом „школождери“ одговорити. — „Србобран“ је одштампао допис који му је манастирски управитељ Данило Брзаковић „школождера“ по свој прилици без потписа послао. У свом допису слепилу наперио своју мржњу на нас радикале и назива мене хрчком а и наше вође радикалне који се брину о Српству не оставља у миру. У овој малој чисто српској општини увек је било мира и среће док није Брзаковић почео раздор сејати. Била су удружења, певачка друштва и беседе све у најбољем споразуму са настојатељима и с' братијом а не као што он тврди да су ту били лични интереси него слога и љубав између нас и нашег манастира. Ми би и са њиме у љубави били да се није устремио на нашу српску школу, а ми недамо школу, докле се можемо борити. Држимо да ће и виша власт увидети да се ми боримо за правду а што Брзаковић тврди да смо ми од манастира под Косовчевом управом уживали и неке користи имали, и да ми сада мрзимо на њега што нисмо приступили то није истина. Брзаковић је нас истина призивао, али кад смо увидили смер његов који не води благостању прекинули смо с њим. Зашто Брзаковић не послуша кад смо му предочили да не можемо никад бити издајице. Нек не тужака недужне људе, лако се завадити ал, тешко се измирити „Српска пословица вели“ народна је љубав превелика а мржња још већа. Он то није веровао него је почео где је год мого да народ тужака. Све путеве затвара. Ја као старешина уживам поверење мог народа које више ценим него ли његову част која би на срамоту мени и мојој деци служила да издам моје миле другове и поштоване старешине који су били другови мога бабе који ме је научио истини и поштењу. — Даље што вели да сам суспендован тоће суд решити јер сам га због тог тужио. Идемо да видимо ко ће бити осуђен.

У Привиној Глави 28. априла 1909 г.

Никола Јованчевић.

Срби — Грци.

Грчки лист „Тахидромос“ пише: „Посета коју Срби трговци, као што нам телеграфише наш свагда добро обавештени дописник из Солуна, коју намеравају да учине долазећи у Грчку, треба да послужи за зближење грчких и српских односа. Срби жељни да имају на Балкану искреног пријатеља свагда су обраћали пажњу према нами, јер су нам заједнички интереси, онако како ваља да се разуму прави интереси Грка. И поред тога Грчко-српско зближење може да буде без да се охладне односи са ма којим пријатељем Грчке или Србије, ако би било искрених таких пријатеља.

Атина, која је некад дочекала с толиким одушевљењем, но које је са незахвалношћу награђено од стране румунских студената не треба услед тога да су резервисани у изразу осећаја према 350 српских трговаца који престављају трговачки сталеж српски — а у исто доба и српски народ. Срби који намеравају да посете Атину после походе у Солуну нису ни дипломате који су пошли да задобију савезнике, нити су званични заступници њихове државе. Ако би се појавила потреба да се чине нарочите форме и дипломатске резерве за њихов дочек, но су то трговци који имају да проучавају средства о развићу трговачких односа њихове домовине са земљом која показује готовост за споразум. Познато је да трговачки односи највише доприносе не само братском зближењу међу народима који међу собом симпатишу, него и између народа које вековна мржња раздваја. Историја тврди да су грчки и српски народ живели увек у пријатељству, и данас Срби, који су после Грка задобили своју независност, ослободивши се од турског јарма, налазесе са Великом црквом у најбољим односима, и никад нису тежали да се од исте оцепе, јер и иста црква није им пречињавала сметње у развићу њиховог националног духа и тиме се демантује бугарска вика и ларма да тобож патријаршија смета народносном духу Бугара, траже непрестано берате у корист њихових схизматичара — епископа. Срби и Грци јесу духовна браћа и намењено им је да заједнички иду један поред другог у време кад куцне час заједничкој опасности.

И с трговачког гледишта Србија може да буде од велике користи за Грчку, кад се буде довршила веза жељезница, Србија може набављати из Грчке оне производе које је данас приморана да набавља из оних земаља које нису најбоље расположене према Србији. А са друге стране, ми који смо приморани да се снабдевамо стоком са стране, имамо богату у сточарству Србију која ће нас снабдевати понајбоље и најјефтиније. Срби који намеравају да нас посете, не само ако нам пружају пријатељску руку и отварају нов пут бољег и ширег споразума међу та два народа, но и с трговачког гледишта потребно је да се обе те државе узајамно помажу.“

* * *

Напомена. Поменути лист донео је горње белешке према вести добивеној из Солуна да ће Срби трговци посетити Атину, међу тим они су само посетили Солун и Свету Гору.

Забава.

Српска виша девојачка школа у Новом Саду приређује забаву с игранком на дан цар-Константина и царице Јелене 21. маја (3. јуна) 1908. у просторијама новосадског грађанског стрелишта. Чист приход намењен је сиротим ученицама.

Брзојави „Застави“

Стигли 1. маја

Аудијенција.

Будимпешта. „Хјхирек“ доноси вест да је краљ позвао на аудијенцију Стевана Тису, Албина Чакија, Владислава Лукача и Куена Хедерварија. Те аудијенције довоће у свезу с тим, што Кошут покушава да сједини три мађарске странке у једну.

позитивно, да је и за очи врло добро, као што многи тамо из околине тврде, купатило ће за коју годину светско купатило постати. Дај Боже, да тако буде, бар ћемо ми Срби сви наше паре у Србији остављати.

Кост је јефтин и доста добар, одузев наравно, да не сме бити слано, папрено и кисело. Месо увек младо и добро, а и начин готовљења доста угодан. Пити се не сме пива ни мало (ко пије воду) а вино врло мало, највише се пије сок од малина. Сок се пије и место саме воде, јер вода није баш најпријатнија за пиће, јер није врло хладна (хладну лекари не дозвољавају пити), сви околни извори су око купке пре топли него хладни, а то није ни чудо, јер веле, да се снег још никад није задржао ту око купке, већ чим падне одмах се и истопи.

Забавни живот не може се казати да је Бог зна какав. Било је некакво путујуће позоришно друштво, давао комичар Бабић две три представе, давала трстенички женска задруга једну забаву и то је све, што беше за моје време. Свет обичао врло рано леже, јер их много има, који се врло рано купају. У ½4 сата већ се многи купају.

Ако и нема те тако зване домаће забаве, има доста дивних излета. Излет у среску варош Трстеник, излет у манастир Љубостињу, излет у варош Краљево, излет у манастир Жичу и излет на »Гоч« планину. Све дивни и јефтини излети.

(Свршиће се).

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваревић.

Пролетна Мода 1908.

Композе костими јакне глат а шосови на пруге или карирати.
Шеврон штофови у свима помодним бојама.
Блок каро: вунени штофови и свиле.

Специјалитети фирме:

МАТИЈА ЛЕВИ И ДРУГ

помодно мануфактурна радња код „Анђела Хранитеља“ у Новом Саду, на главној пијаци у згради хотел Јелисавете.

451 8—100

Учитељима у пажњу!

Изашло је из штампе:

УПУТСТВО

за метод непосредног РАЗУМЉИВОГ ЧИТАЊА,

ко,им сам по гласу сведоџбе истављене од претпостављеве ми власти, **за десет дана** научио децу **сва слова** познавати. Књига кошта **1 К 50 ф.** Поруџбине се шаљу на адресу:

Ђ МИРКОВ,
учитељ,
Szentendre (Pest m.).

545 1—2

ЛЕП и ЧИСТ СТАН

може се одмах добити у кући
ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА
на житној пијаци до ханскот плаца у прво спрату по 900 круна годишње. Има три мање собе и два пространа „алкофна“. Стан је са себе Може се видети код укућана трговца, г. Хаза.

Ближа условља даје начелница гђа
ЈУЛКА РАДОВАНОВИЋКА
у грчко школској улици бр 8. на спрату

563 1—2

Оглас.

Цела гарнитура са
ДРЕШОМ И ЕЛЕВАТОРОМ
сама иде, фабрикат Мађар Алами Вашут Nr. 1975 монометер 5 ½, цеви 28, **6 коњске снаге** у најбољем стању реновирана одма да ради Обратити се на

Бранка Гагића
у Чуруг

564 1—3

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ Ј. КРСТИЋА и БРАТА

у Руми

потребује за своју филијалу једног

ПОМОЋНИКА

који 4—6 година сервира, изискује се знање немачког и мађарског језика. Првенство има онај који може одма ступити.

535 2—3

Продаја радње и куће.

ШПЕЦЕРАЈСКА И МАНУФАКТУРНА РАДЊА
са кућом заједно

продаје се из слободне руке због другог подузећа која постоји 1 годину дана. Ако се нађе озбиљан купац, нека се обрати за даље администрацији „Заставе“. — **Потребан готов новац је 3000 круна**

530 2—3

Виноградарима!

Најбољи: **Плави камен,**
Рафију (Шаш) и
ГУМУ за пелцовање лозе
по најјефтинију цену препоручује

шпецерајска трговина
Велимира Радака
у Митровици.

567 1—5

КОД

СРПСКЕ КРЕДИТНЕ

ЗАДРУГЕ
у Пожеги
имa се попунити мјесто

КЊИГОВОЂЕ

Компетенти, који су посве самостални радници, те који имају вишегодишњу праксу, нека пошаљу своје понуде на управу задруге до укључиво 15. маја о. г.

Плаћа према способности.

Изабрани има наступити звање чим прије, а по могућству одмах.

549 2—3 **Управни одбор.**

Са овом марком означене

Маршнерово

шумиве

ЛИМОНАДЕ-БОНБОНЕ

са кусом малине, лимуна, јагода, трешања и трњине **јесу најбоље.**

Препоручује:

Erste böhm Aktien-Gesellschaft der Orient und Zuckerwaren-Fabriken,
vormals A. Maršner, Kgl. Weinberge.

487 3—6

Тражи се један

ПРАКТИКАНТ.

Оферте прима

561 1—3 **Симон Рајнер**
Нови Сад, темеринска улица.

11068/polg. 2908. szám.

Hirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék közhirré teszi, hogy az ujvidéki uj városi korház kiépitéséhez szükséges és Ujvidék szab kir város határában a futtaki ut mentén fekvő s az ujvidéki 2357., 2838, 2839., 1715. és 1719 számu betétekben 5062., 5061., 5060/2., 5060/1., 5059, 5058 helyrajzi számok alatt felvett Vlahovics Györgyné özv. Palkovlyevics Miklosné Palkovlyevics Péter, Strangarov János és Strangarov Döme tulajdonát képező ingatlanok kisajátitására vonatkozólag az 1881. évi 41. t. cz. 46. §-a értelmében a kártalanitási elj rás megkezdésére határnapul 1908 évi junius hó 2. napjának délelőtti 9 óráját ezen kir törvényszékhez (emelet 43. ajtó) kitüzte és az ismeretlen helyen tartozkodó és netán távollévők r szére ügygondnokul Dr. Gál Ödön ujvidéki ügyvédet rendelte ki.

A tárgyalásra az összes érdekelteket ezen hirdetmény által is azzal idézi, hogy a tárgyalásról való elmaradás a kártalanitás felett hozandó érdemleges határozatot nem gátolja és az elmaradás miatt igazolásnak helye nincs

Ujvidék, 1908 évi május hó 7-én.

A kir. törvényszék, mint birtokbiróság.

552 2—3 **Vékey s. k.**
P H. kir. törvényszéki biró.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Јевте Пантића

ЧАКОВО

потребује једног старијег и једног млађег ПОМОЋНИКА; дотични, који на ово место рефлектирају, морају бити **самостални продавци** поред тога солидног понашања а тражи се знање потпуног румунског језика Ступање 1 маја

565 1—3

ИМАЊЕ НА ПРОДАЈУ

у Србији!

20 ЛАНАЦА уписане ораће земље првога реда, поред саме вароши **ОБРЕНОВЦА.**

Обратити се:

Војиславу Р. Рашићу
војном апотекару, у Београд
Драгачевска ул. бр, 16.

532 2—3

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис **A. Moll** носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА
Францова ракија и со

јн особито средство за мазање код севотина, зглавкова и при назебу најбоље кућевно средство јер успешно јача мускуле и нерве.

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр. 90 пот.

Главно отправништво од апотекара

А. Мол ц. и кр. дворски лиферант
ВЕЧ, Т хлаубен 9.

У стоваришћима провинције треба искати искључиво препарате А МОЛ-а.

653 89—104

ЛИВНИЦА ГВОЖЂА и ФАБРИКА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРОЈЕВА (машина)

Цикмунда и Друга

у Новом Саду, творничка четврт, на Лиману

препоручују своје богато стовариште *пољопривредних стројева (машина)* сопственог производа и то:

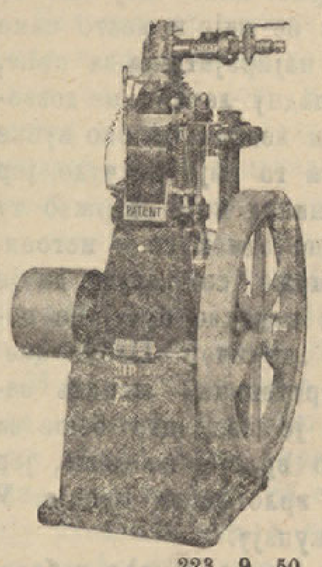

I **Мотори**, све врсте: гас бензин, произвађач гаса и генератори.
II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.
III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.
IV. Лије се галантеријска и обична роба.
V. **Ливница** машина по сопственим и туђим моделима.
VI. Оправке и реконструисање сваке врсте.
VII. Американске **косачице „кормика“** из Америке.

Старо гвожђе и метали
купују се
по пијачној цени.

223 9 50

Техничка канцеларија, налази се на Лиману, у новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр. 19.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.